

SUMMEN AV DET HELE

Bakgrunnstoff *Forkynneren 12.*

Minnevers «Til sist kan det hele samles i dette: Frykt Gud, og hold hans bud! Det bør alle mennesker gjøre (Fork 12,13).

Ukeoversikt Den russiske forfatteren Andre Bitov forteller om et avgjørende punkt i sitt liv: «Jeg var tjuesju år og satt på metroen i Leningrad da jeg ble overveldet av en så dyp fortvilelse at det var som om livet stoppet opp og utelukket enhver fremtid, for ikke å snakke om enhver mening. Plutselig dukket noen ord opp, som fra ingensteds: Uten Gud har livet ingen mening. Forbauset gjentok jeg ordene, jeg løp opp ordene som en rulletrapp, kom meg ut av undergrunnsbanen og ut i Guds lys og fortsatte livet.» –Sitert i Ravi Zacharias: *Can Man Live Without God?* (Nashville 1994), side 59.

Man kan gjerne summere opp Forkynneren med ordene «Uten Gud har livet ingen mening.» Men det kan forstås på to måter, ikke bare at livet ikke har noen mening hvis det ikke finnes noen Gud, men også at dersom vi lever uten Gud og uten å ære ham eller holde hans bud, så er livet meningsløst.

Og en av grunnene til det er at døden alltid ligger på lur og

venter på å suge oss inn i glemselen. Har vi ikke noe svar på døden, finnes det ikke noe svar på livet, og dette svaret finnes bare i Jesus, han som overvant døden og med sin seier tilbyr oss noe som vi ikke kan få noe annet sted. «Uten meg kan dere ingen ting gjøre» (*Joh 15,5*), sa Jesus, og det omfatter også dette å finne en mening med livet.

Denne uken skal vi ta en siste titt på Forkynneren, som er en av de Skriftens mer kreative innfallsporner til å åpne dette viktige poenget for oss, som kan ha så lett for å glemme det.

SØNDAG

Tenk på din skaper

Her tar Salomo opp tråden der han slapp i forrige avsnitt. Han gir fortsatt råd til de unge og advarer dem mot «de onde dagene». Sist uke så vi på dem som dager med forskjellige slags vansker, men her legges det mer vekt på alderdommen. De onde dagene later til å være alderdommen (i alle fall her).

Hva er det Salomo sier i 12,1 som minner om det han sa i de siste versene i Forkynneren 11? Hva er det sentrale i budskapet hans?

Det ordet Salomo her bruker for «skaper» kommer av den samme hebraiske stammen som i 1 Mos 1,1 er brukt for «skapte». Det hebraiske ordet *bara* brukes nesten alltid i sammenheng med Guds handlinger (*Jes 65,17; Mal 2,10; Am 4,13*), og *bara* brukes aldri om menneskers aktiviteter. Salomo uttrykker derfor det bibelske begrepet som knytter oss til Gud som vår skaper.

Det er også interessant at det hebraiske ordet for «skaper» står

i flertall, slik ordet for Gud i 1. Mosebok 1,1 også står i flertall. Denne flertallsformen er blitt forklart på alle slags måter gjennom tidene, men noen kristne har sett den som bevis for Guddommens flersidige natur (*1 Mos 1,26; 3,22; 11,7*).

Etter å ha forspilt sine beste år (sin ungdom) forsøker Salomo nå å advare andre mot å følge hans eksempel. Det er jo viktig for alle å ta imot Jesus, uansett alder, og jo før, jo bedre, og det av flere grunner. Det er helt klart hans budskap her: Vend deg ikke vekk fra Gud i ungdommen.

Til ettertanke **Hvorfor skulle det være bedre å ta imot Gud mens man er ung enn å vente til siden? Hva er fordelene ved å gjøre det mens man er ung? Ta med listen din på sabbaten og sammenlign med det de andre har sagt. Hva kan dere lære av hverandre? Se også 5 Mos 10,13; Luk 13,4.5; Fil 3,13.14.**

MANDAG

Når de som maler på kvernen holder opp

Forkynneren 12,2-7 er en vakker, poetisk skildring av aldringsprosessen. Mange mener at setningen «før sollys og måne og stjerner fordunkles, og skyene kommer igjen etter regnet» (*vers 2*) skildrer tapet av ens mentale krefter i alderdommen. «De som vokter huset» er kanskje armene, som engang var sterke og sunne, men nå dirrer og skjelver.

Les gjennom Forkynneren 12,1-7. Gjør så godt du kan for å forstå billedbruken. Men spør deg selv også dette spørsmålet: Hvorfor taler Salomo her om alderdommen? Hva er budskapet til oss?

Salomo holder på å bli gammel og peker på at vi er dødelige. Dette er et tema han vender tilbake til en rekke ganger i boken. Og det skulle bare mangle. Før eller senere står vi ansikt til ansikt med døden, alle sammen, enten vi har levd slik eller slik, og om vi lever aldri så lenge. Det er en av de tingene vi ikke kan unngå.

Noen kristne ungdommer går rundt i T-skjorter med påskriften: «Ikke fordi livet er så kort, men fordi døden er så lang! Joh 3,16.» Salomo er blitt en gammel mann og minner oss om at også vår tid skal komme. Riktignok kan du være så heldig at du får leve lenge, men da får du også møte «de onde dagene» i alderdommen før du dør. Eller du dør ung. Det er alternativet.

Forkynneren minner oss altså på nytt om at vi skal dø, at livet er kort, at det er *hebel*, bare damp eller pust. Så det gjelder å ikke miste den store sammenhengen av syne: evigheten og det Gud har tilbudt oss i Jesus Kristus – evig liv.

Til ettertanke Les gjennom **Åpenbaringen 21 og 22**, der vi får en skildring av den fremtidige verden som Gud har beredt for alle på grunn av Jesu død. Hva er det som står klartest for deg? Hva gjør sterkest inntrykk på deg? Forsøk å forestille deg hvordan det vil bli. Og husk at slik blir det for evig og alltid. Dette er vårt håp til Gud i Kristus. Hva annet er det vel som teller, i betraktning av dette? Hvor alvorlig tar du de løftene du har fått i Jesus?

TIRSDAG

De bøker som skrives

I Forkynneren 12,9-12 begynner Salomo å tale om visdom og kunnskap og hans forsøk på å lære den bort. Vi får ikke vite om han tenker på alle sine skrifter eller bare det som står i denne boken. Men poenget er at han ikke bare forsøkte å lære sannhet, men å lære andre den.

Se især på vers 10. Han søkte å finne ord og vendinger som var «gode». Betyr det at han bare ønsket å klø folk i øret med det de ønsket å høre? Det stemmer neppe, tatt i betraktning det han skrev, og især i Forkynneren. Nøkkelen til uttrykket ligger kanskje i resten av verset. Han søkte å finne gode ord, men det skulle også være «rett og sant». Ordene var ikke så fine at de ikke lenger var sanne. For sanne ord er egentlig gode, i den forstand at sannheten selv – Jesus (*Joh 14,6*) – som døde for synden – er god, i alle fall for dem som kjenner ham og tar imot ham.

Les vers 11. Hva er poenget her?

«Brodden» som er nevnt her var trolig en spiss stav som ble brukt til å få husdyr til å gå. Brukt sammen med det andre bildet «nagler», later det til at han vil ha sagt at den vises ord skal ha to formål: å få folk til å handle samt å feste seg i minnet. Ifølge mange bibeltolkere er den ene og samme hyrden Gud selv (*Sal 23,1; Jer 31,10; Joh 10,11-14*), den vises ord kommer altså egentlig fra Gud. Her snakker Salomo altså om inspirasjonen. I likhet med andre vismenn og profeter talte han «drevet av Den hellige ånd» (*2 Pet 1,21*).

Hvilken advarsel lyder i vers 12?

Er det ikke interessant at Salomo like etter å ha talt om Guds inspirasjon skulle komme med en advarsel om bøker, noe som faktisk er en advarsel mot feil type lærdom. Det er mange som

leser seg rett inn i fortapelsen. Med all den informasjonen som finnes der ute, er det især i vår tid viktig at vi er forsiktede med hva slags lærdom vi tar til oss.

Til ettertanke Hva slags «kunnskap» finnes der ute som vil kunne føre oss vill dersom den ikke blir prøvd mot Skriften og «den ene og samme hyrdes» lære? Hvorfor må man være forsiktig med all den kunnskapen man tilegner seg?

ONSDAG

Troen, loven og dommen

Etter å ha brukt så lang tid på livet, døden og Gud, avslutter Salomo boken med to vers, Forkynneren 12,13.14. Sammenfatt oppsummeringen hans med dine egne ord.

Salomos siste budskap i Forkynneren, summen av alt det han har skrevet, lyder som essensen av de tre englebudskapene i Åp 14.

Les Åp 14,6-12. Hva finner du der som minner om Salomos konklusjon i Forkynneren?

Salomo avslutter med å si at vi skal holde Guds bud, og dette er en del av den tredje engelens budskap (Åp 14,12). Salomo taler om dom, og den første engelen taler også om dom (vers 7). Endelig er Salomos oppfordring til å frykte Gud et bibelsk

uttrykk for hva det vil si å tro på Gud, og å tilbe ham og gjøre som han sier, er også med i de tre englebudskapene (vers 7-12). Guds frykt og tilbedelse hører sammen. «Bøy dere ned for Herren og tilbe ham i hellig skrud! Skjelv for hans åsyn, hele jorden!» (Sal 96,9). «Jeg vender meg mot ditt hellige tempel og bøyer meg ned i frykt for deg» (Sal 5,8). Så det er ikke til å undres over at den første engelens budskap, som lærer oss at vi skal tilbe Gud, også sier at vi skal «frykte Gud», slik også Salomo gjorde.

Så de tre hovedtankene i Salomos konklusjon er sentrale punkter i det vi gjerne kaller sannheten for vår tid. Men betyr det at Salomo hadde vår tid i tanke da han ble inspirert til å skrive dette? Naturligvis ikke. Nei, det understreker bare dette at det ikke er noe nytt i Guds budskap om tro på hans soning for vår skyld, gjenspeilt i et liv i lydighet mot hans bud og i lys av dommen. Dette er ikke noe vi adventister har funnet på. Vi er bare blitt kalt til å forkynne det for verden.

Til ettertanke Hva ville du sagt hvis du ble bedt om å forklare noen hva det vil si å frykte Gud og holde hans bud?

TORSDAG

Summen av det hele

Vi har nådd slutten, konklusjonen på konklusjonen på vårt studium av Forkynneren. Hva betyr denne merkelige boken, som er så forskjellig fra nesten alle de andre bøkene i Bibelen? Hva er dens budskap til oss fra Gud? Hva skal alt dette bety?

Bla igjennom Forkynneren. Tenk, be og skriv ned det du mener er det sentrale i denne boken. Hvilket budskap hadde Gud til deg i Forkynneren? Hva har du fått med deg som vil hjelpe deg på vandringen med Herren? Du får kanskje anledning til å lese opp svaret ditt i gruppen din på sabbaten.

Det blir nok interessant å se alle svarene. Men ett burde være klart: I denne boken advarer Gud oss mot å bli for opptatt av verdens veier. Jo, vi har fått en kropp av kjøtt og blod, og vi har evnen til å nyte naturen. Alt dette er gaver fra Gud, og de har sin plass. Men de er ikke endemålet, og i seg selv er de bare *hebel*. Etter som man blir eldre, avtar evnen til å nyte dem, og når man dør, er den borte.

Så hva enn Forkynneren ellers sier, så sier den iallfall dette: Tenk over hvem du er, hvorfor du er her, hvordan du er kommet hit, og viktigst av alt: hvor du skal når dette korte livet, denne tilværelsens *hebel*, er slutt. Gud har gitt oss gaver, men gavene er ikke av varig natur. Ingenting her i livet varer evig.

I Forkynneren brukes det tolv kapitler på å si det som Jesus sa i ett vers: «Hva vil det gagne et menneske om det vinner hele verden, men taper sin sjel? Eller hva skal et menneske gi som vederlag for sin sjel?» (*Matt 16,26*). Dessverre er det bare *hebel*, det folk selger sjelen sin for. Tenk så tragisk når vår sjel allerede er kjøpt og betalt med Jesu dyrebare blod så vi skulle kunne få enveisbillett ut av all den «uforstand og dårskap» som preger tilværelsen her «under solen».

FREDAG

Videre studium

På fast grunn, bind 2, side 114, 115 (2SM:113); *Selected Messages*, bind 3, side 405; *Vitnesbyrd for menigheten*, bind 2, side 128, 129 (TC5:455).

«Vår egen kraft er svakhet, vår egen forstand er dårskap. Vår fremgang avhenger ikke av våre evner eller vår kunnskap, men av en levende forbindelse med Gud. Sannheten mangler kraft når den forkynnes av menn som er ute etter å vise frem hvor lærde eller dyktige de er. Slike viser også at de har lite greie på praktisk gudsfrykt, at deres liv og sinn ikke er helliget Gud, og at de

er oppblåste og forfengelige. De har ikke lært av Jesus. De kan ikke fortelle andre om en frelser som de ikke kjenner. Deres hjerte er ikke blitt temmet og bløtgjort, for det står ikke klart for dem, Jesu store offer for å frelse mennesker som er på vei mot fortapelsen.» – *Testimonies for the Church*, bind 5, side 158, 159.

«Du behøver ikke gå til jordens ytterste grenser for å finne visdom. For Gud er jo like ved. Det er ikke de evner du nå eier, som vil gi deg fremgang. Heller ikke noen evner du måtte tilegne deg i fremtiden. Nei, det er det Herren alene som kan gjøre for deg. Vi må nære langt mindre tillit til det mennesker kan utrette, og langt mer tillit til det Gud kan gjøre for hver troende sjel. Han lengter bare etter at du skal strekke deg ut mot ham i tro. Han lengter etter at du skal vente store ting av ham. Han lengter etter å gi deg forstand både på åndelige og timelige ting. Han kan skjerpe sjelsevnen. Han kan gi deg takt og dyktighet. Sett inn i verket de evner du har fått. Be så Gud om visdom, og du vil få den.» – *Ord som lever*, side 88-89 (COL:146).

**Spørsmål til
drøftelse**

- 1. Se sammen på svarene deres i torsdagens avsnitt og snakk sammen om de konklusjonene dere kom til.**
- 2. La folk i forskjellige aldre fortelle om aldringsprosessen. Hva lærer vi om livet, om Gud og om troen når vi blir eldre? Hva kan de eldre lære de unge?**
- 3. Hva er de tingene i vårt samfunn som gjør det så lett å bli fanget av verden? Hva kan dere gjøre for å hjelpe hverandre å unngå disse fellene?**
- 4. Hvor flinke er vi i menigheten til å hjelpe våre medlemmer så de kan skille mellom det som er evig og det som bare er hebel? Kan det tenkes at vi på underfundig vis fremmer slikt som for eksempel rikdom, makt, prestisje og kunnskap på en måte som kan gjøre grensene mellom det som er gull og det som er slagg utydligere? Snakk om det.**